

Prof. Dr. Ömer EKMEKÇİ

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Aynı Yardımlar ve Özel Sağlık Sigortası'nın Prim Matrahına Dahil Edilmemesi (21. Hukuk Dairesi'nin Ders Veren Bir Kararı Üzerine)

T.C. YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ

Esas No : 2006/4180

Karar No : 2007/1193

Tarihi : 05.02.2007

ÖZET

Burada aynı yardımlar özellikle gösterir. Aynı yardımdan amaç, sosyal veya kişisel bir ihtiyacın karşılanması yolunda yapılan bir yardımdır. Yardımın aynı veya para olarak yapılmasının önemi bulunmamaktadır. Örneğin; işverenin sigortalılarına dağıttığı elbise, ayakkabı, sigortalı çocukları için, kitap, kırtasiye gibi yardımlar, doğrudan aynı nitelik taşımalarına karşın bu yardımlar yemek bedeli, taşıt gideri, yakacak bedeli, dikiş ücreti mesken veya sağlık yardımı, öğ-

renim yardımı türünden nakitte olabilir. Bu tür somut biçimde belli edilmiş bir ihtiyaca yönelik yardımlar aynı yardım olarak kabul edilir ve prim hesabında dikkate alınmazlar.

DAVA

Davacı, kurum işleminin iptali ile prim borcu olmadığını tespitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, istemin kabulüne karar vermiştir.

Hükmün davalı vekili tarafından duruşmalı olarak temyiz edilmesi üzerine temyiz isteminin süresinde olduğu anlatıldıktan ve Tetkik Hakimi M. Altan Çeliker tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan ve temyiz konusu hükme ilişkin dava, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 438. maddesinde sayılı ve sınırlı olarak gösterilen hallerden hiçbirine uymadığından Yargıtay incelemesinin duruşmalı

olarak yapılmasına ilişkin isteğin reddine karar verildikten sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

1. Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle hükmün dayandığı gerektirici nedenlere göre, davalı kurumun davacı işverence “diğer” adı altında çalışanlarına yaptığı ödemelerin sigorta primi esas kazançlarına dahil edilmemesine ilişkin hükme yönelik itirazların dışındaki sair temyiz itirazlarının reddi gerekir.

2. Dava, davacı işverence yol parası, diğer ve özel sağlık sigortası olarak çalışanlarına yaptığı ödemelerin sigorta primine esas kazançlara dahil edilip edilmeyeceğine ilişkindir.

506 sayılı Yasa'nın 77. madde 1. fıkrasında prim hesabı da göz önünde vurulacak kazançlar belirtilmiş, 2. fıkrasında ise bunun istisnaları gösterilmiştir. Fıkra ifade edildiği biçimde sosyal amaçlı olarak veya işverenin yasa ve sözleşme dışında sigortalısına yaptığı yardım ve ödemeler prim hesabında nazara alınmazlar ve prime tabi tutulmazlar. Bu ödeme veya yardımlar ücret ve benzeri ödemelerden tamamen farklı nedenlere dayanırlar. İşin karşılığı olmaktan ziyade insani değer yargılama sonucu verilirler. Yasa bunları sayarak belirtilmiştir. Bu yardımlar ölüm, doğum ve evlenme yardımları, yolluklar, kıdem, ihbar ve kasa tazminatları aynı yardımlar, yemek, çocuk ve aile zamlandı.

Burada aynı yardımlar özellikle gösterir. Aynı yardımdan amaç, sosyal veya kişisel bir ihtiyacın karşılanması yolunda yapılan bir yardım-

dır. Yardımın aynı veya para olarak yapılmasının önemi bulunmamaktadır. Örneğin; işverenin sigortalılarına dağıttığı elbise, ayakkabı, sigortalı çocukları için, kitap, kurtasiye gibi yardımlar, doğrudan aynı nitelik taşınmasına karşın bu yardımlar yemek bedeli, taşıl gideri, yakacak bedeli, dikiş ücreti mesken veya sağlık yardımı, öğrenim yardımı türünden nakitte olabilir. Bu tür somut biçimde belli edilmiş bir ihtiyaca yönelik yardımlar aynı yardım olarak kabul edilir ve prim hesabında dikkate alınmazlar.

Yukarıda açıklamalara göre mahkemenin yol parası ve özel sağlık sigortası olarak yapılan ödemelerin sigorta primine esas kazançlara dahil edilmemesi gerektiği yolundaki kararı doğrudur. Ancak “diğer” adı altında yapılan ödemelerin ne türde ödemeler olduğu işverene açıklanılmaksızın bu ödemelerin ne olduğu arattırılmaksızın 506 sayılı Yasa'nın 77/2 maddesi kapsamında değerlendirilmesi doğru görülmemiştir.

Mahkemece bu olgular göz ardı edilerek “diğer” şeklinde yapılan ödemeler hakkında da yazılı şekilde sonuca gidilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, davalı kurum vekilinin bu yöne ilişkin temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ

Hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, 05.02.2007 gününde oybirliğiyle karar verildi.

KARARIN İNCELENMESİ

Yargıtay 21. Hukuk Dairesi'nin 5.2.2007 tarihli kararına konu olayda, davacı işveren işçilere yol parası ödemekte, “diğer” adı altında bir başka ödeme yapmakta ve ayrıca işçiler için özel sağlık sigortası primlerini ödemektedir. Ancak bu ödemeleri prim kesintisine tabi tutmamıştır.

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'nın bu ödemelerin prim kesintisine tabi olması gerektiği yolundaki işlemine karşı işveren SSK m.80 uyarınca Kurum işleminin iptali ve borçlu olmadığının tespiti için iş mahkemesinde dava açmıştır.

Yerel mahkeme işverenin talebi doğrultusunda karar vermiş, hükmün temyizi üzerine 21. Hukuk Dairesi, esasen 506 sayılı Kanun m.77'nin lafzını zorlayan ancak sonuç itibarıyla isabetli bir karar vermiştir.

Bilindiği gibi hangi kazançların prim matrahına dahil olduğu, hangilerinin olmadığı SSK md. 77'de ayrı ayrı düzenlenmiştir. Hükme göre;

Prim matrahına dahil edilecek ödemeler

- sigortalıların o ay içinde hak ettikleri ücretler,

- prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaktan sigortalılara o ay içerisinde ödenenler ve

- idare veya kaza mercilerince verilen bir karar gereğince ödenmesi gereken ve yukarıda belirtilen kazançların kapsamına giren ödemelerdir.

Genel olarak bu ödemelerin neler olabileceğine değinmek gerekirse¹; işçiye ödenen zamana göre ücret, akort ücret, yüzde ücret, götürü ücret, komisyon ücreti, kârdan pay alma gibi tüm ücret türleri, ayrıca fazla çalışma ücretleri, ulusal bayram ve genel tatil günü ücretleri ile hafta tatili için ödenen ücretler prim matrahına dahil olduğu gibi, yine bu kapsamda çeşitli adlar altında ödenen ancak ücret niteliğinde olan kıdem zammı, vardiya zammı, gece zammı gibi ödemeler de prim matrahına dahil ödemelerdendir.

rak, uygulamada tereddüt yaratan konular giderilmeye çalışılmıştır. SSK. md. 77/II. fıkrasının yeni şekline göre “...ölüm, doğum ve evlenme yardımları, yolluklar, kıdem, ihbar ve kasa tazminatları, aynı yardımlar ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca miktarları yıllar itibariyle belirlenecek çocuk ve aile zamları, sigorta primlerinin hesabına esas tutularak kazançların aylık tutarının tespitinde nazara alınmaz. Bunların dışında her ne ad altında ödeme yapılırsa yapılsın tüm ödemeler prime tabi tutulur.”

Hemen belirtelim ki; ihbar ve kıdem tazminatları öteden beri ücret kavramına dahil edilmedikleri için uygulamada esasen prim matrahına dahil edilmemekteydi. Yeni düzenleme uygulamanın yasal ifadesinden ibarettir.

21. Hukuk Dairesi uygulamaya da yön verir şekilde prim kesintisinden muaf tutulacak aynı yardımlardan ne anlaşılması gerektiği konusunda ayrıntılı ifadeler yer vermiştir.

Öte yandan; sigortalının hak kazanıp da kullanmadığı ve iş sözleşmesi sona erdiğinde son ücreti üzerinden hesaplanan yıllık izin ücretleri de prim matrahına dahil ödemelerdendir.

Maddede prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaktan sigortalılara o ay içinde ödenen miktarlar da esasen teknik anlamda ücret ekleridir. Ancak bunların prim kesintisine tabi tutulması bunların o ay içinde ödenmiş olması koşuluna bağlanmıştır.

Yönetim ve yargı organlarınca verilen kararlar gereğince yapılan ödemelere gelince; bunlar, yönetim ve yargı organlarının vermiş olduğu kararlar uyarınca yapılan ücret, tatil ücreti, prim, ikramiye, fazla çalışma ücreti gibi ödemelerdir. Örneğin, işçinin ikramiye alacağına bir yargı kararına dayanması veya iş Kanunu'nun 21. maddesi uyarınca işçinin hak kazanacağı dört aya kadar olan ücreti bu niteliktedir.

Prim matrahına dahil edilmeyecek ödemeler

Bilindiği gibi, 4958 sayılı Kanunla, prim matrahına dahil olmayan kazançları düzenleyen SSK md. 77/II. fıkra hükmünde önemli değişiklikler yapıla-

Maddenin önceki halindeki “aynı yardımlar” sözü de pek açık olmadığından, ne anlaşılması gerektiği hususunda uygulamada uzun süredir bir karmaşa yaşanmaktaydı². Esasen aynı yardımlar nakden ödeniyorsa prim matrahına dahil edilmek gerektiği de ileri sürülmüş³ ve 4958 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle getirilen ve prim kesintisine tabi olmayan ödemelere ilişkin sınırlı sayımdan sonra “Bunların dışında her ne ad altında ödeme yapılırsa yapılsın tüm ödemeler prime tabi tutulur.” ibaresi bu görüşün bir ifadesi olmuştur.

Ancak 21. Hukuk Dairesi kanımca prim yükünün çok ağır olduğu bir sisteme de tepki olarak hükmün lafzını zorlamış ve sadece dava konusu olayda yer alan ödemeler için değil, bundan sonraki uygulamaya da yön verir şekilde prim kesintisinden muaf tutulacak aynı yardımlardan ne anlaşılması gerektiği konusunda ayrıntılı ifadeler yer vermiştir.

Yargıtay 21. Hukuk Dairesine göre;
“ ... Sosyal amaçlı olarak veya işverenin yasa ve sözleşme dışında sigortalısına yaptığı yardım ve ödemeler prim hesabında nazara alınmazlar ve prime tabi tutulmazlar. Bu ödeme veya yardımlar ücret ve benzeri ödemelerden tamamen farklı neden-

lere dayanırlar. İşin karşılığı olmaktan ziyade insani değer yargıları sonucu verilirler”

“Burada aynı yardımlar özellik gösterir. Aynı yardımdan amaç, sosyal veya kişisel bir ihtiyacın karşılanması yolunda yapılan bir yardımdır. Yardımın aynı veya parasal olarak yapılmasının bir önemi bulunmamaktadır. Örneğin; işverenin sigortalılara dağıttığı elbise, ayakkabı, sigortalıların çocukları için kitap, kırtasiye gibi yardımlar, doğrudan aynı nitelik taşımasına karşın, bu yardımlar yemek bedeli, taşıt gideri, yakacak bedeli, dikiş ücreti, mesken veya sağlık yardımı, öğrenim yardımı türünden nakitte olabilir. Bu tür somut biçimde belli edilmiş bir ihtiyaca yönelik yardımlar aynı yardım kabul edilir ve prim hesabında dikkate alınmazlar.”

Sonucu itibariyle isabetli bu ifadeleriyle 21. Daire çok açık olarak aynı yardım niteliğinde olmamasına rağmen somut biçimde belli edilmiş bir ihtiyaca yönelik yardımları da nakten ödenmiş olsun olmasın aynı yardım kapsamında değerlendirmiş ve prim kesintisine tabi olmayacağı sonucuna varmıştır. Karara göre; işçilerin veya ailelerinin sosyal veya kişisel bir ihtiyacın karşılanması amacıyla yapılan iş elbisesi dışında işverenin sigortalılara dağıttığı elbise, ayakkabı, aileleri için verilen eğitim, öğretim ve benzer amaçlı yardımlar, yol paraları, yakacak bedeli, konut yardımı gibi ödemeler aynı veya nakdi olarak yapılmış bulunmalarına bakılmaksızın prim matrahına dahil edilmeyecektir. Kanımca 21. Hukuk Dairesi, aynı yardım kavramına ilişkin bu isabetli yorumuyla, salt kayıtlı işverenlerden prim gelirlerini artırma amacı güden bu gibi akla aykırı hükümlerin son tahlilde yargı süzgecine tabi olduğu yolunda çok çarpıcı bir örnek vermiştir.

Karara konu olayda 21. Hukuk Dairesi nakdi olarak ödenen yol paralarının yanında son derece isabetli olarak işverenin işçilerin özel sağlık sigortası için ödediği primlerin de SSK prim kesintisine tabi olmadığı sonucuna varmıştır.

Özel sağlık sigortalarına ödenen primlerin SSK kesintisine tabi olup olmadığı da uygulamada tereddüt yaratan konulardan biri olmuştur. Nitekim halen bazı işverenler özel sağlık sigortası primlerini SSK kesintisine tabi tutarken bazıları tutmamaktadır. Bu konuda geçmişte yaşananları anımsamak gerekirse; bilindiği gibi SS Kurumu Başkanlığı Sigorta İşleri Genel Müdürlüğü Sigorta Primleri Dai-

21. Hukuk Dairesi, nakdi olarak ödenen yol paralarının yanında, son derece isabetli olarak; işverenin işçilerin özel sağlık sigortası için ödediği primlerin de SSK prim kesintisine tabi olmadığı sonucuna varmıştır.

re Başkanlığı'nın 01.04.2005 tarihli yazısında, işverenlerce özel sağlık şirketlerine ödenen özel sağlık sigortası primlerinden sigorta priminin kesilmesi gerektiği sonucuna varmıştı. SS Kurumu Başkanlığı'nın söz konusu yazısında aynen;

“... Halen Kurum uygulamalarına yön veren ve tamamen Kanun metni ile paralel hükümler ifade eden 20.7.1994 gün ve 21996 Resmi Gazete'de yayımlanan (7) seri nolu Tebliğ ile de yolluklar, çocuk ve aile zamları, ölüm, doğum ve evlenme yardımları ile aynı yardımlar dışında yapılan tüm nakit ödemelerin, sigorta primine esas kazancın tespitinde nazara alınacağı ilgilileri duyurulmuştur. Kaldı ki, daha sonra (8.8.2003) tarihinde yürürlüğe giren 4958 sayılı Kanununun 36 ncı maddesi ile 506 sayılı Kanununun 77 nci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilmiş olup, anılan fıkrada, primden istisna olduğu öngörülen ödemeler yine tek tek sayılmış ve bu ödemelerin dışında her ne ad altında ödeme yapılırsa yapılsın tüm ödemelerin prime esas tutulacağı hükme bağlanmıştır. Bu bakımdan, işverenlerce özel sağlık şirketlerine ödenen “özel sağlık sigortası primleri”nin sigorta primlerine tabi tutulması gerektiği düşünülmekle beraber konunun Hukuk Müşavirliğimizce incelenmesinde yarar görüldüğünden, durum Müşavirliğimize intikal ettirilmiş olup, bu konuda alınan mütalaada, özel sağlık sigortası primlerinin sigorta primlerine tabi tutulmasının hukuka aykırı bir yönünün bulunmadığı hususunda görüş bildirildiğinden, söz konusu prim tutarlarından sigorta primlerinin kesilerek Kurumumuza ödenmesi icabetmektedir.” denilmiştir.

Varılan bu sonucun isabetli olmadığı yaklaşık iki yıl önce kaleme aldığımız bir makalede belirtilmişti⁴. Gerçekten herşeyden önce bu sonuca varılırken, Kurumun, 20.7.1994 gün ve 21996 sayılı

Resmi Gazete’de yayımlanmış bulunan (7) seri no’lu Tebliğinden, halen Kurum uygulamalarına yön veren bir tebliğ olarak bahsedilmesi ve esasen 01.04.2005 tarihli yazıda varılan sonucun söz konusu Tebliğ ile önceden de ifade edildiğinin belirtilmiş olması isabetli olmamıştır. Zira bu Tebliğin prime esas kazançlarla ilgili bölümünde; yolluklar, çocuk ve aile zamları, ölüm, doğum ve evlenme yardımları ile aynı yardımlar dışında yapılan tüm nakit ödemelerin, sigorta primine esas kazancın tespitinde nazara alınacağı belirtilmiş, ancak Kurum Yargıtayın kararları doğrultusunda bu tebliğde yer alan esasları zaman içerisinde zaten değiştirmiştir. Başka bir anlatımla, Kurumca prime esas kazanç kavramına dahil edilen bazı ödemelerin, Yüksek Mahkeme kararlarıyla prime esas kazanç

sigortaya ilişkin primler de işverence karşılanmaktadır.

Her şeyden önce belirtelim ki; işverenlerce yaptırılan bu grup sigortaları esas itibariyle işçiye yapılan bir ödeme niteliğinde değildir. İşveren sadece belirli bir bedel ödeyerek, işçilerinin sağlık hizmetlerinden yararlanmasını sağlamaktadır.

Durumu bir örnekle açıklamak gerekirse; işverenin bir spor kompleksiyle anlaşarak işçilerinin sportif faaliyetlerden yararlanmasını sağladığını düşünelim. İşveren spor kompleksi işletmecisiyle yaptığı anlaşmaya göre, ya yararlanan işçi başına ya da yıllık toptan bir ödeme yapmaktadır. İşveren burada da, ödediği bir bedel karşılığında, işçilerinin bir hizmetten yararlanmasını sağlamaktadır.

İşverenlerce yaptırılan özel sağlık sigortası uy-

İşverenlerce yaptırılan grup sigortaları esas itibariyle işçiye yapılan bir ödeme niteliğinde değildir. İşveren sadece belirli bir bedel ödeyerek, işçilerinin sağlık hizmetlerinden yararlanmasını sağlamaktadır.

matrahının dışında sayılması nedeniyle Kurum zaten bu uygulamasında değişiklik yapmak zorunda kalmıştır. Bu bakımdan; (7) no’lu Kurum Tebliğinden uygulamaya yön veren bir kaynak olarak söz edilmesi hatalıdır.

Zaten 1.4.2005 tarihli yazının devamında “...Kaldı ki...” denilerek, 506 sayılı Kanunun 77. maddesinde 4958 sayılı Kanunla yapılan değişikliğin zikredilmesi de, SS Kurumu Başkanlığı’nın esas dayanağının 4958 sayılı Kanunla getirilen yeni düzenleme olduğu gösterilmektedir.

4958 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, istisna olarak sayılan ödemelerin dışında, her ne ad altında ödeme yapılırsa yapılsın tüm ödemelerin prime esas tutulacağı öngörülmüş olması, işverenlerce ödenen özel sağlık sigortası primlerinin SSK prim matrahına dahil edilmesi sonucunu doğurur mu? Kanımca hayır. Şöyle ki;

Bilindiği gibi, son dönemlerde, özellikle kurumsal kimliği bulunan pek çok işyerinde, çalışanların, yetersiz ve zaman kaybettiren SSK sağlık hizmetleri ile uğraşmamaları için, özel sağlık kuruluşlarından yararlanmak üzere özel sağlık sigortası yaptırılmakta ve bunun kapsamına çoğunlukla çalışanın yanında ailesi de dahil edilmektedir. Bu

gulaması da esasen bundan farklı değildir. Nitekim; işveren yaptırdığı grup sigortasıyla, işçilerinin birtakım sağlık kuruluşlarının ilaç, tedavi, ameliyat ve benzeri sağlık hizmetlerinden yararlanmasını sağlamaktadır. Bu bakımdan, işverenin işçilerinin sportif faaliyetlerden yararlanmak için üçüncü kişilere ödediği bedel nasıl prime esas kazanç kavramına dahil değilse, aynı şekilde işçilerinin sağlık hizmetlerinden yararlanması için ödediği bedel de prime esas kazanç kavramına dahil değildir. Özel sağlık sigortasında sigorta poliçesinin her bir işçi için ayrı ayrı yapılması da bu sonucu değiştirir bir durum değildir.

Kurumun vardığı sonuç doğru kabul edilirse, örneğin iş kazası geçiren işçisini özel sağlık kuruluşunda tedavi ettiren işverenin sağlık kuruluşuna ödediği miktarın da prim kesintisine tabi olacağı kabul edilmesi gerekir ki, böyle bir sonucun kabul edilemeyeceği herhalde çok açıktır.

Bu görüşe karşılık, özel sağlık sigortası primlerinin ücret bordrosunda gösterildiği şeklinde bir gerekçe ileri sürülebilir ise de, böyle bir gerekçe kanımızca isabetli olmaz. Zira özel sağlık sigortası primlerinin ücret bordrosunda gösterilmesi yasal bir zorunluluk olmayıp, sadece bu primlerin belir-

li bir miktarının gelir vergisine tabi olmasından kaynaklanmaktadır. Kaldı ki işverenin bu primleri ücret bordrosu dışında kayıt altına almasına yasal bir engel de bulunmamaktadır.

Bundan başka, özel sağlık sigortası işçinin mutlaka yararlanacağı bir uygulama niteliğinde de değildir. Nitekim işçi, çalıştığı süre boyunca herhangi bir sağlık sorunu ortaya çıkmadığı için, özel sağlık sigortasından hiç yararlanmamış da olabilir. İşçinin yararlanıp yararlanmayacağı belli olmayan bir hizmetin bedelinin işçiye yapılan bir ödeme kabul edilerek prim kesintisine tabi tutulması 77. maddeye aykırıdır.

Kaldı ki özel sağlık sigortasında da, teminatın kapsamına göre, aynı yardım niteliğinde yapılan yardımlar söz konusudur. Nitekim işveren ödediği primlerle çalışanlarının tedavi hizmetlerinin yanı sıra, ilaç, sarf malzemeleri, ortopedik araç ve gereçler ve benzeri nitelikte yardımlardan yararlanmasını sağlamaktadır. Burada, işçiye yapılan bir ödemenin söz konusu olduğu kabul edilse dahi, ağırlıklı olarak eşya ve hizmet niteliğinde yapılan yardımların hükümdeki aynı yardım kapsamında değerlendirilmesi pekâlâ mümkündür.

Bu noktada, işveren eğer işçilerin olası sağlık giderleri için her ay nakit ödeme yapsa bunun prim kesintisine tabi olacağı yolunda bir iddia ileri sürülebilir. Ancak böyle bir iddia da hukuka uygun olmayacaktır. Zira her aynı yardımın parasal bir değeri vardır, ancak SSK m.77 yardımın parasal bir değeri olup olmamasıyla değil, ne şekilde yapıldığıyla ilgilenmiş ve eğer bir yardım eşya olarak yapılıyorsa bunun prim kesintisine tabi olmadığını çok açık bir şekilde hükme bağlamıştır. Kaldı ki; 21. Hukuk Dairesi, bu görüşten çok daha cesaretli olarak, sağlık yardımının ve özel sağlık sigortasının aynı veya nakdi nitelikte olup olmamasına bakmaksızın bu kapsamdaki tüm ödemeleri prim kesintisinden muaf tutmuştur.

Burada ayrıca; Kurumun, nakit ödeme yapılmaksızın, işçilere yemek kuponu olarak yapılan ödemelerin prim kesintisine tabi olmadığı yolundaki 16 - 310 Ek sayılı Genelgesi'ni hatırlatmak gerekir. Bir aynı yardım niteliğinde dahi olmayan ve doğrudan işçiye verilen yemek kuponu uygulamasını prim kesintisine tabi bir ödeme olarak görmeyen Kurumun, bundan çok daha farklı nitelikte

olan özel sağlık sigortası primlerini matraha dahil etmesini açık bir çelişki olarak değerlendirmek gerekir.

Zaten, her hükmün, amacı doğrultusunda da değerlendirilmesi gerekir. Özel sağlık sigortası uygulamasının çalışanın yararına olduğu ve belki bundan daha da önemlisi Kurumun yükünü hafiflettiği çok açıktır. Nitekim bu uygulama SS Kurumu Başkanlığı'na bağlı sağlık kuruluşlarındaki yoğunluğun azalmasını sağladığı gibi, 506 sayılı Kanuna göre Kurumca karşılanması gereken ilaç ve diğer iyileştirme araçları masrafının azalmasını sağlamaktadır. Bu bakımdan yapılacak yorumun da bu uygulamayı destekler nitelikte olması gerekir. Ne var ki, ülkemizdeki başka pek çok uygulamada görüldüğü gibi, buradaki yorum da kişilerin aleyhine olmuştur.

Kurum yazısındaki yorumun hiçbir hukuki dayanağı bulunmadığı gibi, Devletin gerek özel sağlık sigortasının ve gerekse bireysel emeklilik sigortasının yaygınlaştırılması konusundaki politikasıyla da taban tabana zıt olduğu çok açıktır. Nitekim 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nda 4697 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle (m.63/3), 7.10.2001 tarihinden itibaren, sigortalının veya emeklilik sözleşmesinin Türkiye'de kain ve merkezi Türkiye'de bulunan bir sigorta veya emeklilik şirketi nezdinde akdedilmiş olması şartıyla; ücretlinin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat, ölüm, kaza, hastalık, sakatlık, işsizlik, analık, doğum ve tahsil gibi mesleki, fizyolojik ve sosyo-ekonomik risklere ilişkin olarak ödenen primlerin belirli bir miktarının gelir vergisine tabi tutulmayacağı düzenlenmiştir.

Keza aynı eğilim bireysel emeklilik primleri bakımından da söz konusudur. Bilindiği gibi 2001 tarih ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Hakkında Kanun ve Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelik'te işverenlerce çalışanlar yararına yaptırılacak grup emeklilik sigortasına ilişkin esaslar ve ayrıntılara yer verilmiştir. Bireysel emeklilik sisteminin henüz tam olarak oturmadığı şu günlerde sistemi besleyen esas itibarıyla işverenlerce yaptırılan grup emeklilik sigortalarıdır.

Bireysel emeklilik sistemine katılmayı özendirerek için de 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nda vergi ko-

Daire isabetle somut biçimde belli edilmiş bir ihtiyaca yönelik yardımları da nakden ödenmiş olsun olmasın aynı yardım kapsamında değerlendirmiş ve prim kesintisine tabi olmayacağı sonucuna varmıştır.

laylıkları ve muafiyetleri sağlayan değişiklikler yapılmıştır⁵. Bu değişikliklerden biri de, işverenlere işçiler için ödediği katkı paylarının belli bir oranını vergi matrahından düşebilme olanağının tanınmasıdır.

Bu gibi uygulamaların yaygınlaştırılması için, yukarıda belirtilenler dışında da özendirici tedbirler alınması gerekirken, Kurum yazısındaki yorum çalışanları ve işverenleri cezalandırmaktan başka bir anlam taşımamaktadır.

Aynı hata, güya 1.1.2008 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülen 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 80. maddesinde de tekrarlanmaktadır. Gerçekten anılan hükümde, özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgarî ücretin % 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları prime esas kazanca tabi tutulmamış ancak bunu aşan kısım için prim kesintisi öngörülmüştür. Bu hüküm olsa işverenlerin çalışanlar için özel sağlık sigortası ve bireysel emeklilik grup sigortası yaptırmaları veya hükümde öngörülen miktarla sınırlı olarak yaptırmaları sonucunu doğuracak ve bundan da en çok çalışanlar zarar görecektir. Bu bakımdan zaten köklü değişiklikler yapılması beklenen 5510 sayılı Kanunda prime esas kazanç türlerinin yeniden düzenlenmesi zorunludur.

Sonuç olarak; Yargıtay 21. Hukuk Dairesi'nin 5.2.2007 tarihli kararında, yol paraları ve özel sağlık sigortası primlerinin nakdi veya aynı ödenip ödenmediği konusunda bir ayırım yapmaksızın SSK prim kesintisine tabi olmadığı yolunda vardığı sonuç son derece isabetlidir ve ihtiyaçlara uygun olmuştur. Daire ayrıca yine isabetle SSK. m.77'deki aynı yardım kavramından ne anlaşılması gerektiği konusunda da bundan sonraki uygulamaya yön

verir şekilde, somut biçimde belli edilmiş bir ihtiyaca yönelik yardımları da nakden ödenmiş olsun olmasın aynı yardım kapsamında değerlendirmiş ve prim kesintisine tabi olmayacağı sonucuna varmıştır.

DİPNOTLAR

- 1 Ayrıntılı bilgi için bak. A. C. TUNCAY/Ö. EKMEKÇİ, Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri, 11. Bası, İstanbul 2005, 178 vd.
- 2 Bak. TUNCAY/EKMEKÇİ, 180 - 181.
- 3 Bak. TUNCAY, Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri, 10. Bası, 167.
- 4 EKMEKÇİ, "SSK Özel Sağlık Sigortasından Prim Kesiyor", İşveren Dergisi, Nisan - Mayıs 2005, 68 - 72.
- 5 Bak. A. C. TUNCAY/Ö. EKMEKÇİ, Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri, 11. Bası, İstanbul 2005, 410.